

VELKÁ
DOBRODRUŽSTVÍ

Za neobvyklými rybářským domečky k Heřmanickému rybníku

GPS souřadnice: 49.8659514, 18.3240225

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Lehká trasa po rovině kolem rybníka nedaleko centra Ostravy. Pejškům se zde bude líbit. Kola ani kočárky až k rybářským domečkům neprojedou. Po dešti trasu nechodte – byli byste zablácení. ☺

Vzdálenost od Prahy: 370 km, cca 3 a půl hodiny autem. Pojedete po dálnici D1 do Ostravy a sjedete na 354 na Zábřeh.

Parkování: Auto odložte na volných místech za mostem při sjezdu z ulice Orlovské.

Lepší je jet autobusem (zastávka U Dvora – 553 z Hlavního nádraží)

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Landek, Halda Ema, Rezavka, Helfštýn, Hranická propast, Teplice nad Bečvou, Fulnek, Javor, Štramberk, Kopřivnice atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

vydejte se s námi do Ostravy na místo, které vás možná překvapí. Jen kousek od bývalých dolů šplouchá Heřmanický rybník – největší rybník na území Ostravy. V místech, kde se průmyslová minulost setkává s nádhernou přírodou. Čeká vás procházka kolem rozlehlých rákosin, v nichž hnízdí stovky druhů ptáků, a po naučné stezce, která vypráví příběh tohoto jedinečného místa.

Co vás určitě nadchne? Zvláštní dřevěné domečky postavené přímo nad vodou. Vypadají skoro jako domky na tropických ostrovech. K čemu slouží? Pojdte s námi na výlet a dozvíte se!

Výlet jsme pro vás připravili ve spolupráci s Magistrátem města Ostravy v rámci projektu *Fajna rodina* a TIC OSTRAVAINFO!!! Je pro vás tedy zdarma! ☺

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci,

na dnešním výletě se dozvíte, proč je voda v Heřmanickém rybníce slanější než v jiných českých nádržích, jak to souvisí s těžbou černého uhlí a proč se z tohoto místa stala chráněná přírodní památka. Uvidíte také mohutnou Heřmanickou haldu, která dodnes připomíná slavnou hornickou minulost Ostravy. Objevíte krajinu, která se během let proměnila z průmyslového území v domov vzácných rostlin a zvířat.

Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Vozidlo zanechte na začátku naučné stezky. Je zde šrotoviště, ale míst, kde se dá vozidlo odložit, je hodně. Ztratit se dnes nemůžete. Prostě rybník obejdete kolem dokola... ☺

Odbočíme doprava, Heřmanickou haldu necháme za zády a rybník obkružujeme tak, že ho máme po levé ruce. Zatím ho sice nevidíte, ale i tak si o něm můžeme při řapání něco říci.

Heřmanický rybník leží v městské části Heřmanice v široké nivě řeky Odry. Tedy nedaleko Rychvaldu. S rozlohou 116 hektarů je největším rybníkem na území Ostravy. Není ale přirozeným jezerem ani klasickým rybníkem, který by vznikl jen proto, aby se v něm chovaly ryby. Jeho příběh je mnohem zajímavější.

V okolí se totiž více než 150 let těžilo černé uhlí. Z hlubokých dolů bylo nutné nepřetržitě odčerpávat podzemní vody, jinak by byly šachty zatopené. Tyto vody však nejsou obyčejné. Putovaly totiž stovky metrů pod zemí a rozpouštěly minerály z okolních hornin. Proto obsahují velké množství soli, chloridů, jódu i boru. Kdyby se taková voda vypouštěla přímo do řeky Odry, mohla by poškodit rostliny i živočichy. Proto vznikl Heřmanický rybník. Ano, jako taková obrovská „přestupní“ nádrž. Slaná důlní voda se zde nejprve promíchá s běžnou a teprve potom je opatrně vypouštěna do Odry. A to tak, aby množství soli v řece nepřekročilo bezpečné hodnoty. Dodnes je to jedna z nejdůležitějších funkcí rybníka.

Nalevo od asfaltky hledáme cedulku *Přírodní památka*. Je na ní jedna známá šelma.

1. Jakou má šelma barvu?

Myslíte, že tady na toto zvíře můžete narazit?

Určitě zde ale můžete potkat nejvzácnějšího místního živočicha. Který to je? Jestli už umíte číst, prozradí vám to text na tabuli. Nebo to víte i bez čtení? Napovíme, že vypadá jako malý drak.

O čolkovi se dozvíte více, pokud s námi půjdete na výlet do Rezavky. Je odsud vzdálená jen asi 8 km. A je to také zajímavá trasa ostravskou zelení.

Nalevo najdete velký dub. Jak se jmenují jeho plody?

Vzpomenete si, děti, který známý pohádkový loupežník pohrdl kulemi a páčil ze své bambitky žaludy? Napovíme, že žije v lese Řáholci u Jičina a jeho žena se jmenuje Manka. Jak se jmenuje jeho synek? ☺

Vyhlížíme první naučnou tabuli: *1- Heřmanický rybník*.

Najděte na mapě vodní tok a zjistěte jeho název.

2. Doplněte název: Vrbická

Mějte oči na stopkách, a jakmile uvidíte pěšinky v rákosí vedoucí doleva, vydejte se po dřevěných prknech. Zabalancujete si asi 200 metrů a pak se stejnou cestou vrátíte. Bude to trochu dobrodružné, možná budete i od bláta, ale stojí to za to.

Asi největší pozornost všech výletníků přitahují malé dřevěné domečky stojící přímo nad vodou. Vypadají téměř jako obydlíčka na kůlech, které známe z filmů o jihovýchodní Asii nebo o tropických ostrovech. (Chybí jenom palmy a personál rozvážející osvěžující drinky.) Ve skutečnosti jde o rybářské posedy. Je jich několik desítek a každý patří nějakému rybáři. Aby do nich nemuseli veslovat nebo snad – nedej bože – plavat třeba kraulem, vybudovali si k nim dřevěné lávky.

Tak nás napadá, děti, umíte už plavat? A zvládnete i nějaký jiný styl než „zednická tříska“, „čubička“ či „paní radová“? Kdo ví, jak plave zednická tříska? A jak plave paní radová? :)

Ovšem dojít k domečku třeba za zhoršené viditelnosti nebo v mátožném stavu musí být drama. I několik desítek metrů dlouhé lávky jsou většinou uzounké a pravděpodobně i houpavé. Jsou to prostě prkna položená na špalcích.

Přesto zjevně lákají ke vstupu i nepovolané. Jinak by na nich vlastníci domečků nevyráběli něco jako padací můstky, nebudovali branky a neopatřovali je zámky.

Ptáte se, proč si milovníci rybolovu tyto vodní chýše budují? Protože i na rybách někdy prší, pálí slunce či funí mrazivé větry... A v pohodlí se na rybu čeká lépe. Navíc rybářské nádobíčko něco váží (židle, rybářský deštník nebo bivak, stoleček a tak dále a tak dále). Nemluvě o spoustě drobností, jejichž opomenutí může být důvodem totálního loveckého neúspěchu. Pokud s dalekohledem zjistíte, že kolega ve vedlejším domečku tahá jednoho macka za druhým na karlovarský knedlík – a vy jste ho zrovna zapomněli –, máte chuť jít se utopit. Což se nad vodou doslova nabízí... Takže příslušníci Petrova cechu mají ve svých budkách vybavení stále připravené k lovu. Tahle vychytávka je v České republice téměř unikátní, tak si ji užijte. Jinak byste za tímhle pohledem museli tisíce kilometrů daleko.

Také byste chtěli mít svůj rybářský domeček? A jedli byste rybičky, co by vám skočily na háček?

3. Jak se jmenuje dravá ryba, které se přezdívá zubatá nebo ryba policajtko?

Rybářské posedy na Heřmanickém rybníku mají poměrně dlouhou tradici. Odborný článek v časopise Poodří uvádí, že už v roce 1978 existovalo na „vrbické straně“ 5 posedů a na „heřmanické straně“ 10 posedů. Tehdy se ovšem plánovalo jejich přebudování a část z nich měla být z provozních a estetických důvodů zrušena. Naštěstí se to nějak zametlo pod hladinu a o dvacet let později už bylo posedů 56, v roce 2003 byste jich napočítali 67 a v roce 2009 dokonce 75. Posedy tedy nevznikly najednou, ale postupně. Jednotliví rybáři si je budovali a upravovali.

Jak jich přibývalo a bylo stále zjevnější, že je nepůjde zrušit jen tak, musely být zaneseny i do místního rybářského řádu. Takže si v něm přečteme, že šířka přístupové lávky musí být 50 až 60 cm a tam, kde je výše než 50 cm nad hladinou, musí mít zábradlí.

Že byste se hned dali do budování vlastního domečku? Máte smůlu. Potřebovali byste povolení, zanesení do evidence a jistě i pár kulatých razítek. Některé z budek mají dokonce čísla popisná. Více jich uvidíte na druhé straně rybníka.

Vrátíme se na asfaltku a pokračujeme ve svižných pohybech dolními končetinami. Zastavíme se až u další naučné tabule s číslem 2 – *Historie a současné využití*.

Podívejte se na text nad prostřední fotkou. Zaměřte se na první odstavec. Opište poslední slovo tohoto odstavce.

4. Doplňte slovo: k zásadním

Možná dumáte, jak se rybkám ve slanější vodě žije. Jsou přece sladkovodní... (A žraločí hřbetní ploutve nikde nevykukují.) Prý dobře. Sportovní rybáři z celé republiky tahají z místních vod kapry, štiky, candáty, sumce i další druhy. Voda se pravidelně kontroluje a odborné rozborů ukazují, že ulovené rybky jsou zdravotně nezávadné. Zda je jejich masíčko slanější, se rozborů nezmiňují. :)

Pokračujeme po asfaltce, ale pomalu se stáčíme doleva. Držíme se cesty vlevo. Je zde dopravní značka slepá ulice. Najdete ji?

V roce 2012 tady byla otevřena přibližně tři kilometry dlouhá naučná stezka. Na trase je pět informačních panelů, které vysvětlují historii těžby uhlí, vznik rybníka, upozorňují na zdejší rostliny i živočichy. Nechybí ani odpočívadla a dřevěná ptačí pozorovatelná, odkud mohou návštěvníci sledovat ptáky, aniž by je rušili.

Hledáme ceduli, která se jmenuje 3 – *Ekosystémy*.

Najděte na fotkách tvora, o kterém jsme dnes už mluvili. Je to ten, co trochu vypadá jako malý drak.

5. Jak se jmenuje zvíře?

Projdeme kolem závory a míříme do části, která vypadá jako lužní les. Od vody jsme se trochu vzdálili, ale rozhodně nedoporučujeme z cesty scházet. Půda je vlhká, klidně byste mohli zapadnout. Je to zvláštní druh lesa. Houby ani borůvky v něm nenajdete.

To nejčastější zde ale nehleďte pod hladinou, nýbrž nad ní. Heřmanický rybník totiž patří mezi nejvýznamnější ptačí lokality v celé České republice. Proč? Leží na jedné z hlavních evropských tahových cest. Každý rok se tu přinejmenším zastaví, případně i zahnízdí přibližně 250 až 260 druhů ptáků. Pro některé je tedy rybník místem, kde odpočívají při dlouhé cestě mezi severem Evropy a Afrikou, jiní zde vyvádějí mláďata. Ornitologové si tu doslova labuží. Pravidelně pozorují ledňáčka říčního, slavíka modráčka středoevropského, volavky, potápky, labutě, lysky nebo různé druhy kachen.

Víte, co jsou tažní ptáci?

Když nastane podzim a je jasné, že co nevidět přijde zima, tažní ptáci odtáhnou. Což znamená odlet. Kam? Do teplejších krajín na jihu. Čeká je daleká cesta, třeba i přes moře. V jižních krajích je teplo a dostatek potravy. U nás by se tito ptáci v zimě neuživil. K tažným neboli stěhovavým ptákům patří třeba vlaštovka, jiřička, husa velká, čáp, špaček, skřivan a kukačka, ... Taky slavík. To je jistota! O slavíkovi toho víme docela dost, protože autorka tohoto textu se jmenuje stejně. Slavík se německy řekne nachtigall... ☺

Odborníci potvrdili, že různé druhy ptáků netáhnou každý rok stejnými místy. Pravdivé není ani tvrzení, že předlouhou trasu většinou absolvují v jednom zátahu, bez jakékoli přestávky. Většina stěhovavých ptáků letí pouze několik hodin denně. Za „směnu“ zvládnou něco přes sto kilometrů. Například běžný průměr vlaštovky je 200 km. Dělalí si přestávky. Přistanou, odpočinou si, nakrmí se. Mnozí řidiči by si z nich měli vzít příklad. Je-li nevládn, klidně si pauzu protáhnou na pár dní. Cesta na africký kontinent jim tak může trvat i několik měsíců.

Chtěli byste být tažným ptákem? Nebo raději sedíte doma za pecí a létáte jen po netu? ☺

Hledáme tabuli č. 4 – Ptáci.

Nejprve zkuste bez nápovědy poznat alespoň jednoho ptáčka jarabáčka. Cestou určitě nějakého uvidíte. Nám zamával křídly jeřáb.

A teď hledáme na fotce roztomilého ptáčka, který vypadá trochu jako kachna.

6. Jak se jmenuje druhovým (tedy druhým) jménem morčák?

Napravo od nás teče Orlovská stružka. Neslyšeli jsme dnes už toto jméno? Kdo si vzpomene, kdy to bylo? ☺

Tato stružka je hodně ovlivněná těžbou uhlí. Za její pramen se dnes považuje výtok z odkalovací nádrže bývalého dolu Lazy u Orlové. Stružka pak protéká přes Rychvald a Ostravu a její voda se nakonec vlévá do řeky Odry ve Vrbici u Bohumína. Zajímavé je, že byl její tok kvůli důlní činnosti několikrát změněn. Jeho součástí je například Vrbická stružka, která vznikla ve 20. letech 20. století jako nové odlehčovací rameno.

Voda nás přivádí na místo, kde se podle nás čas od času konají různá mecheche. Je zde domeček, gril a lavice k posezení. Pokud víte více a třeba jste se tu někdy veselili či grilovali pochoutky, určitě nám napište na veldo@veldo.cz a my informaci rádi do textu doplníme. Děkujeme. ☺

Kvapíme po cestě dál, a aby se nám při myšlence na grilované rybky nesbíhaly sliny, vyhlížíme napravo zvláštní strom. Jak vypadá? Nám připadá, že mu vyrostl velký nos (nebo řadro ☺).

Cestu nyní lemují kaštany, buky, akáty a další listnaté stromy.

Najděte ten, po jehož kmenech se plazí rostlina břečtan. Dokázali byste o této popínavce něco říci? Víte, že se používá také při léčbě kašle?

Břečtan popínavý má úžasnou schopnost šplhat po stěnách domů nebo kmenech až do výšky třiceti metrů. Používá k tomu speciální kořinky, které fungují jako malé lapavé háčky a pomáhají mu udržet se na podkladu. Velkou zajímavostí je tvar jeho listů. Na jedné rostlině můžete najít dva úplně odlišné druhy listů. Ty, které jsou na stinných místech a slouží ke šplhání, mají typický tvar se třemi nebo pěti špičkami. Jakmile se ale břečtan dostane na světlo a začne kvést, listy na kvetoucích větvíčkách se změň. Naberou jednoduchý oválný tvar. Přesvědčte se sami.

V lékařství má břečtan dlouhou historii. Využívají se hlavně jeho listy. Nejdůležitější látky, které obsahuje, se jmenují saponiny. Mají schopnost uvolňovat hustý hlen v dýchacích cestách. Podobně jako mýdlo, zubní pasty či šampony uvolňují z našich těl špínu. V těch jsou totiž saponiny také. Proto se břečtan nejčastěji používá k výrobě sirupů a kapek proti kašli. Kromě toho má protizánětlivé účinky. V kosmetice se dává do krémů, které pomáhají zpevňovat pokožku. Je ale velmi důležité vědět, že břečtan je ve své přirozené podobě jedovatá rostlina. Proto se nikdy nesmí používat k domácí výrobě čajů nebo jídlu.

Břečtan tudíž obdivujeme, ale nejíme! Všichni si to budou pamatovat? To je dobře!

Přicházíme k další zděné budově. Napravo od ní spatříme stavidlo. Samozřejmě nás nezastaví, protože na nás čeká

nejhezčí část cesty.

Na zelenkavé budově najdete obrázek kamery. A pak také obrázek blesku. Máte? Jste moc šikovné děti!

Bystré a bystrooké.

Jak se jmenuje pohádková postava, která má nejlepší zrak z celé pohádkové říše?

Jak se jmenovali její kamarádi?

Jak se jmenoval mladý muž, kterému pomáhali? A co dostal od svého krále a pána za úkol vysloužit mu princeznu? Nebyl to ani František, ani Honzík, ani Pepík... A co si zpíval za písničku?

Vez mě, má lodko, ke břehu,

jedu, jedu pro něhu,

jedu, jedu pro krásu.

Pro dívku s vlasy do pasu.

7. Jak se jmenovala zlatovlasá princezna z této pohádky?

Kousek od břehu možná uvidíte plavat labutí rodinku.

Když jsme u těch labutí... Znáte i o nich nějakou pohádku? Napovíme, že v názvu té snad nejznámější je slovo *ošklivé*.

Kdopak tuto pohádku napsal? Byl to Dán a jeho křestní jména jsou Hans a Christian.

Labuť je velký vodní pták příbuzný husám. Odjakživa byla a nadále zůstává symbolem krásy. Vyzařují z ní těžko popsateľný půvab, ladtost a elegance.

Peří labutí je sněhově bílé, ale existují i druhy, které mají černá místa nebo jsou černé celé. Nohy labutí jsou přizpůsobeny pohybu ve vodě, mezi prsty mají plovací blány. Před studenou vodou je chrání husté a vlhkost nepropouštějící peří, pod nímž je hřeje silná vrstva prachového peří.

Jak všichni jistě víme, labuť jsou symbolem věrnosti. Jejich vyobrazení slouží jako dekorace na svatebních oznámeních nejen kvůli jejich kráse, ale hlavně díky věrnosti a oddanosti páru a společné péči o mláďata. Pozornost tito ptáci přitahují také při námluvách, kdy předvádějí lepý tanec a kladou hlavy a své dlouhé krky přes sebe. (Prostě si krky proplétají jak známé sýry korbáčiky.) Když se jednou dají dohromady, žijí v trvalých párech. Byly zaznamenány případy, kdy po smrti jednoho z páru zanedlouho uhynula žalem i labuť druhá.

Labuť inspirovaly mnohé umělce. Labutí jezero, jeden z nejznámějších baletů, napsal například ruský hudební skladatel Petr Iljič Čajkovskij.

V každém případě je také potřeba říci, že labuť kdysi bývala luxusní pochoutkou urozených. Existuje nespočet receptů, jak ji připravit. Vladaři ji například milovali naditou jablky a politou máslem. Prostý lid si však tohoto ptáka čas od času nabodl na rožeň či upekł v jílu jako kachnu. A také si nestěžoval... U nás jsou labuť chráněné, i když je jich poměrně dost. Takže si na nadívané labutí krčky nechte zajít chuť. Nebo byste si labuť dali? ☺

Držíme se stezky vlevo. Odbočují z ní chodníčky k rybářským posedům. Tyto jsou krapet „luxusnější“ než ty první, že? ☺

Největším zdejším bohatstvím jsou obrovské porosty rákosy. Jsou tak rozsáhlé, že patří k největším ve Slezsku. Vysoké rákosiny poskytují ptákům bezpečný úkryt před lidmi i před predátory. V mokřadech žijí také žáby, vážky a velmi vzácný čolek velký, který je chráněný v celé Evropské unii a o kterém jsme dnes už několikrát mluvili. Právě kvůli této mimořádně cenné přírodě byl Heřmanický rybník vyhlášen přírodní památkou a stal se součástí evropsky významné lokality *Heřmanický stav*.

I když napravo od nás vede asfaltka, držte se lesní stezky, dokud to půjde.

Pomaličku se blížíme k závěrečné etapě našeho výletu. Opouštíme lesní stezku a napojíme se na tu asfaltovou. Blížíme se k průmyslovější části našeho vyprávění.

Jen několik stovek metrů od klidné hladiny Heřmanického rybníka se totiž ještě před několika desítkami let ozýval hluk těžních strojů, lokomotiv a huderání horníků nastupujících do práce. Dnes si jen těžko představíme, že právě zde býval jeden z významných dolů ostravsko-karvinského revíru.

Historie **dolu Heřmanice** začala už v polovině 19. století, kdy se v okolí Ostravy začalo ve velkém těžit černé uhlí. První těžní jáma byla založena roku 1856 a dostala jméno Ida podle Idy Lichnovské, manželky jednoho z majitelů zdejších dolů. Tehdy bylo zvykem pojmenovávat doly po členech šlechtických rodin nebo významných osobnostech. Důl se rychle rozvíjel, protože zdejší sloje byly kvalitní. Natolik, že vůbec nevadilo, že ležely poměrně hluboko pod zemí.

Práce horníků byla velmi náročná. Každý den sjížděli těžní klecí několik set metrů do hlubin. Měli tu „úžasné“ pracovní prostředí: vlhko, horko a tma jako v pytli. Uhlí se zprvu dobývalo ručně krumpáči a lopatami, později pomáhaly sbíječky a další stroje. Horníci museli být velmi opatrní. Po všech stránkách. Hodně se báli plynu jménem metan. Je sice prastarý – vznikl před miliony let spolu s uhlím z dávných rostlin pohřbených pod zemí –, ale věk mu pranic neubral na smrtící síle. Zachytil se v prasklínkách v okolí uhlí, a jak horníci rubali, čas od času ho osvobodili. Pochopitelně okamžitě unikl. Což není žádná legrace, protože mohl způsobit výbuch. Někdy ho štoly „ustály“, jindy ale jejich stropy zuchly dolů a havíře zavalily. Přesto se bez uhlí tehdejší průmysl neobešel. Právě tohle černé zlato pohánělo hutě, železárny, elektrárny i železnici. Ostrava se díky němu stala jedním z nejvýznamnějších průmyslových měst celé monarchie.

Po druhé světové válce byl důl přejmenován. Najednou to byl Rudý říjen. Přejmenování „z lásky“ k Sovětskému svazu bylo tehdy takřka povinné. Přesto mu lidé dál často říkali jednoduše Heřmanice. (A vy už dnes asi sotva tušíte, čím byl název Rudý říjen tak jímavý, že do něj měli havíři chodit do práce. Vzpomněli by si alespoň prarodiče?) Těžba zde pokračovala až do roku 1998. Za více než 130 let se z téhle jámy vytěžily desítky milionů tun černého uhlí. Po ukončení těžby byly šachty zasypány a většina budov na povrchu zbourána.

Dnes už po dolu zůstalo jen několik připomínek. Krajina se postupně proměnila. Málokdo při pohledu na klidný rybník tuší, že hluboko pod ním i v jeho okolí vede rozsáhlá síť starých důlních chodeb.

Mineme modrou tovární budovu. Za ní už vidíte velký kopec. Víte, co to je?

Každá tuna vytěženého uhlí v minulosti totiž znamenala také velké množství kamene, jílu a dalších hornin, které se musely vytáhnout na povrch. Žíly uhlí jím byly obklopeny... Této hornině se říká hlušina. Protože jí bylo obrovské množství, začala se navážet na jedno místo vedle dolu. Tak vznikla **Heřmanická halda**. Zpočátku to byla jen malá hromada kamení, ale rok od roku rostla. Nakonec dosáhla výšky téměř sto metrů a stala se jednou z největších hald na Ostravsku. Její objem činí několik milionů kubických metrů hlušiny.

Na první pohled halda připomíná obyčejný kopec. Ve skutečnosti je ale uvnitř stále živá. Mezi kameny totiž zůstaly drobné kousky uhlí. Když se k nim dostane vzduch, začnou velmi pomalu reagovat s kyslíkem a zahřívat se. A po letech se uvnitř haldy jakoby sám od sebe rozhoří požár. Nejde o klasický oheň s plameny, ale o pomalé hoření, takové doutnáníčko v hloubi haldy. Teplota v některých místech dosahuje několika stovek stupňů Celsia. Proto se z haldy ještě dnes někdy kouří nebo stoupá pára. Zvláště za chladného počasí. Odborníci proto pravidelně měří teplotu uvnitř haldy a snaží se zabránit přístupu vzduchu, aby se hoření dále nešířilo.

Kvůli vysokým teplotám není možné haldu jednoduše osázet stromy nebo ji ponechat bez dozoru. Už mnoho let zde probíhá postupná rekultivace. Část materiálu se odváží, část se překrývá vrstvami zeminy a jílu, které omezují přístup kyslíku. Je to práce na dlouhá desetiletí. Přesto se příroda nevzdává. Na okrajích haldy už rostou břízy, vrby, topoly i různé traviny. Objevili se zde motýli, ještěrky i ptáci. Je to krásný příklad, jak si příroda dokáže postupně poradit i s místem, které nepříliš šikovně vytvořil člověk.

Zkuste najít napravo cedulky, které zakazují vstup na haldu. Nyní už víme, proč na ni nesmíme.

Právě spojení průmyslu a přírody dělá z Heřmanického rybníka tak výjimečnou oázu. Na jedné straně stojí vysoká halda připomínající více než sto let těžby uhlí, na druhé se rozprostírá chráněný rybník plný ptáků a vzácných rostlin. Místo, kde dříve rachotily těžní stroje a hučely kompresory, dnes těší zpěvem ptáků, šuměním rákosí a cákáním ryb na hladině.

Přidejte se a libozvučně zakvákejte! Kdo to umí nejlépe? A kdo zvládne skočit nejdál jako žabka?

V závěru putování nás čeká úžasný pohled na všechny rybářské boudičky Heřmanického rybníka. Také vidíte, jaký kus jste prošli. Jste pašáci! Než dojdeme k autu, ještě se zkuste zamyslet, jestli znáte nějakou pohádku, ve které se vyskytuje

rybář. Na jednu si určitě vzpomenete. Plní se v ní totiž přání.

Co byste si přáli vy? Ale opatrně, ať rybku nenaštíte přehnanými požadavky a hamounstvím. Jak pohádka napovídá, mohli byste od ní dostat ploutví za uši. Pořádně! Rybám je totiž úplně fuk, že se děti nesmějí bít. :)

Kromě této známé pohádky *O zlaté rybce*, kde starý rybář chytí kouzelnou rybku a manželka ho posílá zpět k moři pro stále větší přání, si jistě vzpomenete i na jiné. Třeba tu o *Zlatovlásce* nebo *Tři zlaté vlasy děda Vševěda*. Ve všech hraje postava rybáře významnou roli.

Znají rodiče nějakou knihu o rybářích pro dospělé? Děti, vyzkoušejte je! A pokud si nevzpomenou ani na jednu, musejí zatancovat lambadu. Nebo kozáčka. Ten se k Rudému říjnu hodí. ☺

Nejznámější je samozřejmě Ernest Hemingway a jeho novela *Stařec a moře*. Jejím hlavním a jediným lidským hrdinou je starý kubánský rybář Santiago. Po urputném boji chytí náramně velkou rybu – marlína neboli plachetníka modrého. Jenže...

Z českých to jsou knihy Oty Pavla: *Zlatí úhoři* nebo *Jak jsem potkal ryby*.

Ze starších zmiňme třeba dílo Victora Huga *Dělníci moře*. Hlavním hrdinou je Gilliatt, samotář žijící na ostrově Guernsey, který se živí především rybolovem. Román je silně spojený s mořem a zápasem člověka s přírodními silami.

Významnou novelou je také *Perla* Johna Steinbecka. Hlavním hrdinou je chudý mexický lovec perel Kino, který se živí rybolovem a hledáním perel.

Ze současných příběhů se nám třeba moc líbila kniha od Lisy See – *Ostrov žen moře*. Hlavními postavami jsou korejské haenyeo – ženy z ostrova Čedžu, které se bez dýchacích přístrojů potápějí do moře a loví mušle, chobotnice, mořské řasy a další mořské živočichy.

Jsme v cíli. Tajenka je vylustěna. Vykukuje na nás z ní ptáček, který nad Heřmanickým rybníkem také poletuje.

Je to nejmenší volavka v Evropě. Je velká asi jako holub a většinu života tráví ukrytá v hustém rákosí, takže ji jen málokdo spatří. Když se cítí v nebezpečí, natáhne krk vzhůru a zůstane úplně nehybně stát. Díky tomu vypadá jako obyčejné stéblo rákosu. Na jaře přilétá z Afriky, aby u nás vyvedla mláďata, a na podzim se zase vrací do teplých krajín. Loví rybky, žáby a vodní hmyz. Heřmanický rybník patří k jejím nejvýznamnějším hnízdištím v České republice.

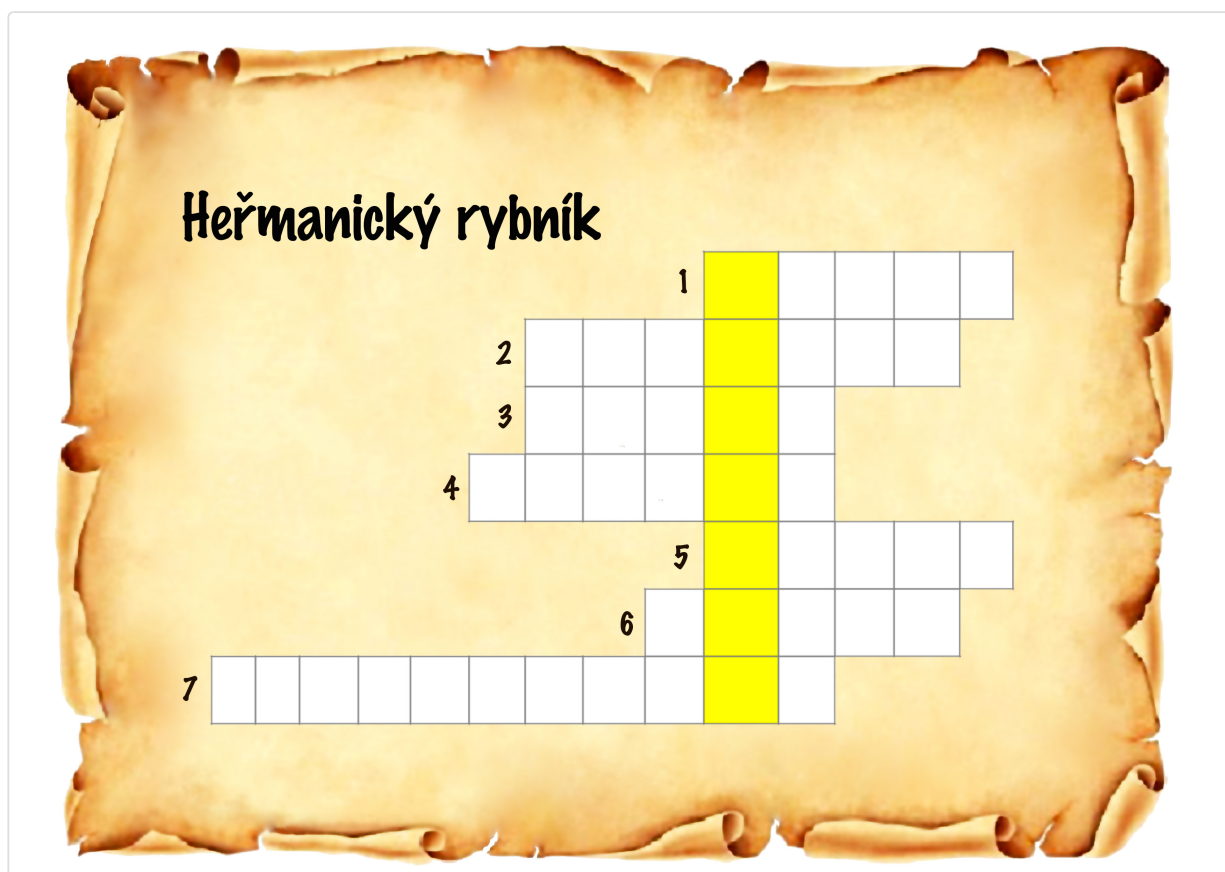
Hotovo! Procházka i osvěta jsou u konce. Děkujeme za vaši účast a také děkujeme Magistrátu města Ostravy za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! ☺

V textu byly použity mimo jiné texty z webů a materiálů: www.kudyznudy.cz, <http://www.ostrmuz.cz>, <https://www.ostravainfo.cz>, <https://www.ostravskypesiny.cz>, Magistrát města Ostravy – naučná stezka Heřmanický rybník, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Moravskoslezský kraj, DIAMO, s. p. (sanace a rekultivace hald), Ostravské muzeum a Hornické muzeum Landek, VisitOstrava.eu

Otázky k tajence

1. Jakou má šelma barvu?
2. Doplňte název: Vrbická
3. Jak se jmenuje dravá ryba?
4. Doplňte slovo: k zásadním
5. Jak se jmenuje zvíře?
6. Jak se jmenuje druhovým jménem morčák?
7. Jak se jmenovala princezna z této pohádky?

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.